

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izveniš nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Mandat g. Uzu.

Pet vlad je že sestavil g. Uzunović in vselej se je javnost oddahnila, ko je moral podati g. Uzunović demisijo svoje vlade, ker tako zelo negativne so bile po vrsti vse njegove vlade. Sedaj pa sestavlja g. Uzunović še svojo šesto vlado, kakor da še ne bi bil popoln dokaz o nesposobnosti njegovih vlad.

Verjetno je, da bo g. Uzunović kljub vsem tem petim dokazom sestavil še svojo šesto vlado, ampak jasno je, da tudi ta njegova šesta vlada ne bo končala prav nič boljše od vseh njegovih prejšnjih. Zakaj značilnost vseh Uzunovićevih vlad je njih neopredeljenost. Imenovali so se sicer vse te vlade kot vlade narodnega sporazuma in sem pa tam se je tudi malo poparadiral s tem sporazumom, ampak dejansko je od vsega tega sporazuma ostalo samo to, da so se sporazumeli, da ostane sporazum le na papirju. In kakor s sporazumom, tako je šlo z vsemi drugimi vprašanji. V zunanji politiki ni bilo nobene smeri in niti po katastrofalni izjavi dr. Ninčiča, da je bila njegova politika zidana na napačni podlagi, nismo prišli do preokreta. V notranji politiki se je sicer mnogo govorilo o štedenju, o izenačenju davkov, o znižanju proračuna, o svobodnih volitvah ter o boju proti korupciji, toda ko je bilo treba pokazati dejanje, je ostalo vse pri starem. Štedenje se je klavarno kazalo v redukciji izdatkov za najbolj potrebne kulturne namene in v odtegljajih uradniških plač, dočim so ostale vse druge komisije in vsi dispozicijski fond. Izenačenje davkov je kljub častni besedi finančnega ministra ostalo le obljuba in nobenega jamstva ni, da bi sedanja obljuba o izenačenju davkov bila le za par več vredna. Novi proračun je ravno tako fiktiven kot prejšnji in če sprašujemo po zaključnih računih, potem sprašujemo ravnotako brezuspešno ko vsa prejšnja leta. Koliko pa so bile vredne besede o volivni svobodi, pa smo videli ob priliki oblašnih volitev, ko je Radić zavoljo volivnega terorja razbil vladno koalicio in povzročil padec pete Uzunovićeve vlade.

Razočaranja torej na vseh poljih in kljub vsem tem razočaranjem naj jugoslovanski volivec sedaj upa na zboljšanje. Kar odkrito bode povedano, da mi v to zboljšanje ne verujemo. Zboljšanje bi moglo nastati, če bi bila vidna dobra volja, da se namerava kreniti na novo pot in da se bo pričelo z energičnim čiščenjem vseh napak. Toda tudi največji optimist te volje ne more nikjer zaslediti.

Zunanja politika ne more postati boljša, če se ne osnuje zunanji odbor skupščine. To se pa ne bo zgodilo. Korupcije ne more biti konec, če ne bo anketni odbor naravnost rigorozno izvršil svoje dolžnosti. Ali kako se naj to zgodi, če se vrše pogajanja za sestavo nove vlade v znaku sporazuma med pašičevci in drugimi radikali. In niti od slavnega predikata vlade narodnega sporazuma ne bo ostalo nič, ker izjavlja Radić, da ne more delati z g. Uzunovićem. Le ena stvar bo ostala in to je ona slavna »fortwüßlerija«. Ravno v njej pa je največje zlo in največja ovira za konsolidacijo države.

Hoteli bi, da je naš pesimizem neupravičen in da bodo slabe izkušnje petih vlad g. Uzunovića opomin šteti vlad, da ne bo ponavljala prejšnjih napak. Hoteli bi to verjeti, ampak tudi pri najboljši volji nam to ni mogoče. In nismo niti osamljeni, temveč z nami je večina jugoslovanskih volivcev, kakor so dokazale oblastne volitve, ko je 52 odstotkov volivcev ostalo doma. Teh 52 od-

Slabi izgledi za vlado Uzunovića.

UZUNOVIĆ MORA DO DANES SESTAVITI VLADO.

Beograd, 31. januarja. Doznava se, da je mandat g. Uzunovića vezan v toliko, da mora mandatar krone do danes večer sestaviti vlado ali pa viniti mandat. Včeraj dopoldne je bil parastos za pokojnim Nikolo Pašičem, zato se niso vršili nikaki razgovori (!). Uzunović je prišel v predsedstvo vlade ob pol 12., ob 12. pa je že odšel domov in izjavil pri tem, da bo popoldne začel z razgovori. Ob 4. popoldne je prišel k Uzunoviću na konferenco dr. Spaho v imenu Demokratske zajednice. Davidović namreč ni imel časa. Dr. Spaho je ostal pri Uzunoviću pol ure. Uzunović je povedal dr. Spahu, kakšen je njegov mandat, in ga prosil, naj mu pove, kakšni so pogoji Demokratske zajednice za vstop v vlado.

Dr. Spaho je novinarjem izjavil, da mu

je Uzunović povedal, kakšen je njegov mandat ter da je pozval Demokratsko zajednico k sodelovanju.

Nato je dr. Spaho odšel v klub, kjer so ga že čakali prvaki Demokratske zajednice. Kmalu potem je prišel tudi Davidović. Spaho je povedal, kaj je govoril z Uzunovićem. Nato se je vršila konferenca, na kateri so se določili pogoji za vstop v vlado. Ti pogoji so isti, kakor so bili pri prejšnji krizi, samo da demokratje zdaj ne vztrajajo brezpogojno na vseh zahtevah in so torej pogoje nekoliko ublažili.

Ob pol 7. je dr. Spaho znova šel k Uzunoviću, ostal pri njem le malo časa in ga obvestil o zahtevah Demokratske zajednice. Ko je Spaho odhajal od Uzunovića, je rekel novinarjem: »Nič še ni.«

Zahteve demokratske zajednice.

Beograd, 31. januarja. Da bo Uzunović dobil mandat, se je videlo že naprej, ko je Ilija Mihajlović svetoval kralju, naj poveri sestavo vlade Uzunoviću. Uzunovićev položaj pa je zelo težak. Težava je v tem, ker so po njegovih petih vladah vse stranke zavzele napram njemu neko določeno stališče. Sedaj mu je še HSS odpovedala sodelovanje. Pri sedanjem mandatu bi moral Uzunović revidirati stališča, ki so jih stranke napram njemu zavzele. Splošno se sodi, da Uzunoviću ne bo uspelo, sestaviti vlado in da bo to pot rezultat popolnoma negativne, Uzunović je včeraj skušal priti v stik z Demokratsko zajednico, toda demokratje nočejo odnehati od svojih zahtev, ki so jih stavili včeraj.

Demokratje zahtevajo: 1. štiri glavne in en postranski portfelj, 2. da Uzunović

razpiše občinske volitve v Bosni in Hercegovini; kjer ni občin, naj se postavi komisarijati po strankarskem ključu in po rezultatih zadnjih volitev. 3. Demokratje zahtevajo, da Boža Maksimović odstopi kot notranji minister. — Glede tega se demokratje spremenili svoje stališče v toliko, da ne zahtevajo, da bi se Boža Maksimović sploh umaknil iz vlade, temveč samo s položaja notranjega ministra. Zaradi tega se misli, da je situacija za Uzunovića zelo težka. Uzunović je sporočil dr. Spahu, da mu bo do 8. zvečer odgovoril. Toda če bi mu do takrat ne dal odgovora, to še ne pomeni, da bi bila pogajanja prekinjena. — Uzunović res do te ure ni dal še odgovora, zato se sodi, da se bodo pogajanja danes nadaljevala.

ST. RADIĆ ZA KONCENTRACIJSKO VLADO TER PROTI UZUNOVIĆU.

Beograd, 31. januarja. Stefan Radić je včeraj v predsedstvu HS kluba dal novinarjem izjavo, v kateri je dejal med drugim:

Sedaj sestavljamo poročilo proti Boži Maksimoviću. Jutri pošljemo to poročilo vsem klubom, tudi radikalnemu. Preganjali ga bomo, dokler bomo živi. Videli čemo, kdo je za nasilje in kdo je proti njemu. On je v Vojvodini, v Crni gori, v Južni Srbiji uprizoril strašen teror.

Za tem je Stefan Radić navedel nekatere posamezne slučaje nasilja v Vojvodini. Boža Maksimović je bil na ta nasilja opozorjen ali napravil ni nič. Pavle Radić je Božo Maksimovića nato opozoril na nova nasilja. Maksimović je obljubil, da bo poslal tja uradnika notranjega ministristva, ki ga bo Pavle Radić sam izbral, da se o vsem uveri.

Radić je nato govoril o nekaterih odredbah srezkih poglavarjev. Nato je dodal: »Videli bomo, kdo bo našo obtožbo sopsodpisal. Zato ostanem v ponedeljek še v Beogradu.«

stotkov je najbolj viden efekt slabe in neopredeljene politike Uzunovićevih vlad in bojimo se, da bo pri prihodnjih volitvah kar 60 odstotkov volivnih neudeležencev efekt šeste vlade g. Uzunovića. Ali naj bo mar to cilj nove vlade?

Ne gre po starih potih in ne gre in dokler g. Uzunović ne bo z dejanjem dokazal, da misli res kreniti na nova pota, tako dolgo bo tudi javnost od njegove nove vlade ravno tako malo pričakovala, kakor je dobila od vseh prejšnjih petih vlad.

Na vprašanje novinarjev, ali bodo radikalni šli s HSS, je Radić dejal: »Mi ne gremo z njimi. Sicer pa naj radikalski klub sklene, da neče z nami. Obstoji klika, ki hoče imeti monopol v radikalni stranki. Uzunović je razpoložen, da vrne mandat, ker se je prepričal, da ga Pribičević odklanja in da ne bo tudi nikjer drugod našel naklonjenosti. Naj srečnejše bo, če se stvar reši brez njega. Podpirati bi bilo treba Marka Trifkovića.«

Radić je govoril nato o pismu, ki mu ga je poslala Uzunovićeva snaha. V tem pismu je opisano vse Uzunovićevo življenje. Snaha g. Uzunovića opisuje tu, kako je bila vržena iz stanovanja. Radić je obljubil, da bo to pismo ponatisnil v »Domu«.

ST. RADIĆ SE NOČE Z UZUNOVIĆEM NITI POGAJATI.

Beograd, 31. januarja. Včeraj popoldne je Stefan Radić prebil v klubu. Zvečer je odšel iz kluba v spremstvu Pavla Radića, dr. Krnjevića in inž. Košutića. Na vprašanje novinarjev, kaj je novega, je odgovoril: »Nič. Vse ostane pri starem.«

»Ali bi Vi šli v vlado?«

»Ne gremo,« je odgovoril Pavle Radić, ne da bi čakal, paj poreče Stefan Radić. Stefan Radić je rekel nato: »Dejal sem že, da se z Uzunovićem niti ne razgovarjamo.«

»Toda on Vas mora povabiti, ker ima mandat za sestavo širše koncentracijske vlade.«

»Z njim se ne moremo razgovarjati,« je odgovoril Krnjević.

»Ali se boste z njim sploh pogajali?«
»Ne bomo. Mi smo z njim končali.«

Konferenca zastopnikov mest.

Zagreb, 31. januarja. Včeraj dopoldne je bila tu predhodna konferenca zastopnikov mest. Po konferenci je bil izdan komunik, ki v glavnem pravi:

»Danes ob 10. dopoldne se je vršila konferenca zaradi ustanovitve zveze mest Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prisotni so bili zagrebški mestni načelnik Vekoslav Heinzl, ki je predsedoval konferenci, predsednik beograjske občine dr. Kosta Kumanudi, ravnatelj ljubljanskega magistrata dr. Milutin Zarnik s tajnikom dr. Arnoštom Brilejem, ravnatelj mariborskega magistrata Alojzij Köchler, dalje načelniki mest Split, Zemun, Niš, Sušak, Sarajevo, Osijek, Subotica in Skoplje. Po pozdravu je sledila razprava. Sklenilo se je, da se osnuje zveza mest. Sprejet je bil osnutek pravilnika za to zvezo in izvoljen začasni odbor z mestnim načelnikom Heinzlom na čelu. Prečital se je referat o zakonu o mestnih upravah in samoupravah. Dalje je bila sprejeta resolucija, s katero se zahteva od ministrskega sveta, da morajo oslati nedotaknjene vse občinske davščine dolje, da bo sprejel novi zakon o mestih. Potem je bil določen dnevni red kongresa, ki se bo vršil v aprilu. Na kongresu se bo razpravljalo o predlogu glede ustanovitve zveze mest, o pravilniku za to zvezo, o izvolitvi začasne uprave ter o zakonu o mestnih upravah in samoupravah.«

UZUNOVIĆU SE NE MUDI.

Beograd, 31. januarja. Sinoči je Uzunović, ko je prihajal z dvora, izjavil novinarjem, da bo nadaljeval razgovore šele drugi dan.

»Ali se sestanete z dr. Korošcem?«

»To bomo videli jutri.«

Nato je Uzunović odšel v predsedstvo vlade in se tam sestel s svojimi prijatelji. Potem pa je odšel domov. Pred odhodom je rekel novinarjem: »Saj veste, da ne govorim, dokler so stvari še v teku.«

»Ali se boste še nocoj s kom sestali?«

»Ne. Grem domov.«

DR. KOROŠEC ODKLONIL SESTANEK S ST. RADIĆEM.

Beograd, 31. januarja. Po nalogu Stefana Radića je Neudorfer posetil Jugoslovanski klub in zaprosil dr. Korošca za sestanek. Dr. Korošec je odgovoril, da ne smatra, da bi bil tak sestanek potreben, ker se še ne vidijo obrisi za sestavo vlade.

DIJASKA STAVKA KONČANA.

Zagreb, 31. januarja. Včeraj ob 11. je bilo na zagrebški univerzi protestno zborovanje. Med drugimi je bila sprejeta resolucija, s katero se je sklenilo, da se konča stavka akademikov.

PRED ODPRAVO VOJASKE KONTROLE V NEMČIJI.

Pariz, 31. januarja. Včeraj je bila seja medzavezniškega vojaškega odbora, na kateri se je preciziralo stališče zaveznikov v vprašanju razorožitve. Danes dopoldne bo seja veleposlaniške konference. Na tej seji se bo proglasilo, da se mora začeti z odpravo vojaške kontrole v Nemčiji. Konferenca naj ugotovi, ali je Nemčija v celoti izvršila obveznosti mirovne pogodbe.

Nastop NRS in SLS proti dr. Pirkmajerju.

Mariborski veliki župan dr. Pirkmajer je pozval te dni načelstva vseh strank, ki so po izidu nedeljskih volitev zastopane v oblasni skupščini, da imenujejo svojega zastopnika v poseben sosvet, ki naj pripravi vse potrebno za zasedanje in za proračun oblasne skupščine. Narodna Radikalna Stranka v Mariboru je ta poziv g. vel. župana odklonila in izjavila, da se njen zastopnik ne more vdeležiti dela v oblasti. sosvetu, katerega mu bo stal na čelu on kot intimus SDS, ki se nahaja v Beogradu v najostrejši

opoziciji napram vladi, v sami mariborski oblasti pa v ogromni manjšini proti zastopstvu ostalih slovenskih strank. Po načelih parlamentarizma in demokracije bi mogel biti veliki župan ali politično nevtralen uradnik ali pa zaupnik vladne odnosno oblasne večine, nikakor pa ne more zavzemati tega mesta zaupnik opozicijske in manjšinske stranke, ki je poleg tega tudi najbolj osovražena med vsem poštenim slovenskim ljudstvom. Enako stališče je zavzelo tudi SLS.

Prisilno posojilo in vedno slabši gospodarski položaj v Italiji.

(Dopis Italijana.)

Postali smo k svoji sreči ljudstvo pesnikov. Zadovoljni smo, samo da imamo malce slave, malce ljubezni in malce mineštre. Tudi za najbolj požrešne in najbolj slavne izmed nas se ta režim spreminja le kvantitativno. Za D'Annunzia na primer, je treba visoko slavo, veliko ljubezni in veliko mineštre.

Sicer pa mineštra, tudi kadar jo je treba veliko, ni draga. Ta mešanica nektarja in ambrozije, kajti v njej je pilo in jelo, je predvsem sestavljena iz vode izpod vodovodne pipe z nekoliko rižem, iz nekoliko testenin ali nekaj fižola. V dnevih velikega veselja se nadomesti voda s paradiznikovim sokom; toda tudi to je voda.

Nas se torej lahko prehrani in treba je priznati, da služi nam vsem Duce za vzor. On sploh ne je. Na koncu dneva, ko se je do dobrega napasel slave, se vsede nasproti doprsnemu kipu Julija Cezarja in pije kozarec mleka.*

Toda napravimo majhen račun, koliko stane dosedaj Italijo revalorizacija lira. Vlada je najprvo odvzela zakladnice: to je 21 milijard v denarju, ki jih je nadomestila s 25 milijardami v papirju. To da kot takojšnji rezultat 21 milijard izgube.

Vsled te mere in drugih, katere se je moralo uporabljati, da je dosegla lira sedanjo višino, so bile vrednosti na borzi prizadete v sledečem razmerju: s 65.13 tekstilne vrednosti, z 39.59 industrijski, poljedelski in hipotečni papirji, s 37.75 kovinske industrije, s 33.40 živilske industrije, s 39.51 električne industrije, s 26.53 bančni papirji in s 25.99 transportne in brodske vrednosti.

To pa niso, kakor bi se moglo na prvi pogled misliti, telefonske številke. To so koeficienti izgub, katere so utrpeli lastniki papirjev med 31. decembrom 1925 in 31. decembrom 1926.

To se pravi, da so delničarji tekstilnih industrij: Snia Viscosa itd. izgubili več kakor 65% vrednosti njihovih delnic, delničarji tvornice Fiat itd. okoli 40 odstotkov, delničarji »Banke d' Italia« in »Banche Commercial« več kakor 26 odstotkov itd.

Skupna izguba znaša okrogla 10 milijard. Če se semkaj prišteje 21 milijard zakladnic, pomeni za italijanskega kapitalista, trgovca in industrijskega revalorizacija lira izgubo 31 milijard v šestih mesecih — kajti v juliju je g. Mussolini začel revalorizirati liro.

Nato pa se zahteva od iste kategorije naroda — kajti drugi niso mogli nikdar ničesar izgubiti ker nikdar nič imeli niso — da podpiše liktorsko posojilo.

Podpisalo se je dve milijardi. To predstavlja strahovito svoto, če se pomisli, da jo dajo isti ljudje, ki so malo prej izgubili 31 milijard.

Vse to pomeni torej izgubo 33 milijard, ne vtelevši davkov in drugih zelo težkih bremen, ki tišče italijansko poljedelstvo, industrijo in trgovino.

Podpisovanje liktorskega posojila je moralo biti definitivno končano 8. januarja in tega dne bi se morala oficijelno odpreti vrata v deželo, kjer leti ljudem pešena piščeta v usta.

Trdilo se je podpisovalcem:

»Prinesite vaš denar. Vrnili vam ga bomo ob sklepu posojila in celo pooblašamo Italijansko banko že sedaj, da vam da 60% predujma na vrednost vaših papirjev!«

* Ironična pripomba z ozirom na Mussolinijev članek, da je samo zato, da dela.

Majhen račun nam takoj pokaže, kako vsoto bi bilo moralo doseči liktorsko posojilo, da bi se moglo dati 60% predujma, s katerim se je migljalo pred očmi podpisovalcev.

Zato bi bilo treba najnižjega zneska 35 milijard.

Ali je g. Mussolini kdaj resno verjel, da se mu bo lahko doneslo 35 milijard po prvem strahovitem puščanju krvi, katerega je bil izvršil nad italijanskim kapitalom.

Jaz tega ne mislim. Toda gotovo se je našlo med ljudstvom mnogo ljudi, ki so v resnici verjeli njegovim izjavam in ki so v resnici mislili, da se bo začelo 18. januarja s sprehodi med potoki mleka in medu objubljene Dežele.

Pričakovalo se je torej z razumljivo nepotrpežljivostjo jutranje zarje tega srečnega dne.

Jutranja zarja srečnega dne je najprvo donesla ljudstvu novico, da je podpisovanje posojila definitivno in nepreklicljivo končano, kakor je bilo že splošno določeno, toda da ostanejo podpisovalne pole še nezaključene v korist gotovih zamudnikov in vseh onih, ki si še niso pridobili prave posvedočke o italijanstvu. (Citiram dobesedno italijanske časopise.)

Zarja srečnega dne je italijanskemu ljudstvu tudi donesla oficijelno vladno poročilo, datirano v noči od 17. januarja.

To poročilo pravi tole:

»Finančni minister in justični minister sta pripravila predlog zakona, ki izroča kazenskemu sodišču, da obsodi na zaporno kazen vsakega davčnega zavezanca, ki ne bi bil plačal naloženih davkov in čegar insolventnost bi bila uradno ugotovljena.«

To se pravi, da bodo davkoplačevalci, ki niso mogli poravnati davkov, nastanjeni in hranjeni na državne stroške, kakor hitro bo njihovo uboštvo neovirno dokazano.

Če bi bil ta očetovski ukrep uzakonjen pred 20 leti, je verjetno, da bi prebival Duce že najmanj 19 let v državnih zaporih in da mi ne bi imeli mussolinizma; kajti v Italiji ni bilo takrat bolj insolventnega davkoplačevalca, kakor je bil oni, kateremu se imamo danes zahvaliti za veličino naše domovine.

Srečna zarja 18. januarja je donesla tudi prevod izredno interesantnega intervjuja, katerega je dovolil Duce pisniku »New-York Herald-a« o karakterističnih razločkih med goslimi in glasovirjem.

Na glasovirju more umetnik le nepopolno izraziti dušo godbe, ker ima ta instrument kar vsak ve, le tipke. Medtem ko more virtuos na gosli — Duce, ki na gosli igra, to trdi — pokazati ne samo komponentne duše, ampak tudi celo svojo dušo, ker imajo gosli strune in ker se instrument naslanja »nad srcem«.

Oj, duša gosli, duša godbe, duša goslača!

Jaz bi rad ponovil v svoji celoti ta tako oportun intervju, toda je malo dolg. Zelo obžalujem.

Srečna zarja 18. januarja pa ni donesla objubljenega denarja.

Popolnoma jasno je, da se ne more z dvema milijardami podpisanega posojila dati 60% predujma lastnikom zadolžnic v višini 27 milijard. Ravno tako jasno je, da je od teh dveh milijard morala dvigniti vlada, ki je imela preteklega 31. oktobra popolnoma prazne blagajne, za svoje osebne potrebe najmanj eno milijardo. Ne ostanje torej razpoložljive-

ga za predujme nič več kakor ena cela milijarda, to se pravi toliko, da se podpisovalcem posodi 500 lir na 10.000 lir zadolžnic v nominalu.

Pelsto lir; pri cenah, katere so dosegli makaroni, to se pravi toliko kakor nič.

To pa je natančno vse, kar se ponuja ta čas.

In torej, boste vprašali, kako se je mogoče rešiti iz zagate? Kajti končno je treba denarja!

Ko je nesrečna Marija Antoinette dospela v Francijo, je srečala v nekem hotelu g. de Cagliostro, ki ji je pokazal v

svoji kristalni krogli podobo giljotine. Mlada kraljica je izgubila zavest.

Če bi slučajno g. Mussolini danes srečal g. de Cagliostro, ali bo mogel prenesti pogled na stroj, katerega bi mu pokazal vedeževalčev kristal?

To bi bil za Duce-ja gotovo hud udarec, kajti ta stroj bi bil natančno podoben, o tem smo lahko prepričani, strojem, ki so namenjeni za fabrikacijo novčanice.

Kajti treba bo, ali mar ne, v kratkem seči po tem stroju in tiskati nove bankovce, če se več ne najde denarja v žepih davkoplačevalcev. »Oeuvre«.

Politične vesti.

== Vladna kriza. Konzultacije šefov strank so se pričele in niso še vidne konture nove vlade. Pozitivno je samo to, da je dobil Uzunović mandat za sestavo koncentracijske ali vsaj delovne vlade. Če bi prišlo do prave koncentracijske vlade, potem bi morali vlado tvoriti vsaj radikalni, radičevci in SLS. Ker samo vlada, ki je sestavljena iz večinskih strank Srbov, Hrvatov in Slovencev je prava koncentracijska vlada. Za tako vlado pa je vsled nasprotja med radičevci in Uzunovićem le malo upanja in zato se delajo v zadnjem času predvsem kombinacije o delovni vladi. To naj bi tvorili z jovanovičevci združeni radikalni ter manjše skupine. Radičevci so za zvezo s samostojnimi demokrati, nikličevci in Nemci. Drugi radikalni pa bi hoteli zvezo z Jugoslovanskim klubom in SDS. Vsled nasprotja Jugoslovanskega kluba proti zvezi s SDS pa je ta kombinacija izključena. Zopet drugi govorijo o zvezi vseh radikalov z Demokratsko zajednico in SLS. Ne da se tajiti, da bi taka kombinacija, če je nemogoča kombinacija vseh treh večinskih strank, še najbolj odgovarjala koncentracijski vladi. Toda demokrati stavijo za radikale prevelike zahteve in zato je tudi ta kombinacija le malo verjetna. Situacija je torej nadvse zapletena, kakor da bi bil namen vladne krize, da pokaže vso našo nezrelost z ozirom na napeto zunanje politično situacijo.

== Konzultacije. Kot prvi je bil sprejet od kralja v zmišlu parlamentarnih običajev predsednik skupščine Marko Trifković. Trifković, ki je bil pri kralju nad eno uro, je po avdienci odšel takoj v radikalni klub. Takoj za njim je odšel na dvor Ilija Mihajlovič, ki vrši sedaj dolžnost predsednika radikalnega kluba. Na dvoru je ostal do polnoči. Svetoval je kralju, da poveri mandat za sestavo vlade Marku Trifkoviću. — V osboto je bil kot prvi sprejet v avdienci Stjepan Radić. Njegova avdienca je trajala polurugo uro. Svetoval je kralju, da se sestavi koncentracijska vlada, sestojala iz radikalov, Demokratske zajednice, HSS in SLS. Glede SLS pa da je potrebna previdnost vsled njenega oglasa za oblasne volitve. — Za St. Radićem je bil sprejet Ljuba Davidović, ki je nasvetoval kralju koncentracijsko vlado, če so že volitve nemogoče. — Za njim je bil sprejet v avdienci Svetozar Pribičević, ki je predlagal volitve. Če se pa te res nemogoče, potem naj se sestavi delovna vlada. V tej delovni vladi bi bil tudi od pripravljen sodelovati. — Popoldne je bil kot prvi pozvan na dvor dr. Korošec. O svoji avdienci ni podal dr. Korošec nobene izjave, ker bo itak izšel poseben komuniké. Po »Slovenec« je predlagal z ozirom na neizpremenjeno situacijo isto kot pri zadnji krizi. — Nato je bil sprejet v avdienci dr. Spaho, ki je predlagal isto ko Ljuba Davidović. V parlamentarnih krogih se je precej poudarjala okolnost, da sta bila Spaho in Ljuba Davidović posebej sprejeta, ker se je videlo v tem, ko da se z enotnostjo Demokratske Zajednice ne računa. Tako demokrati ko muslimani pa to odločno znikajo. — Kot zadnji je bil sprejet v avdienci za skupino Ljube Jovanovića bivši minister Velja Vukičević. Ostal je še precej dolgo v avdienci in je predlagal delovno koalicijsko vlado, kakršna je mogoča v sedanjih razmerah. Po avdienci se je dalj časa razgovarjal v prostorih Jugoslovanskega kluba z dr. Korošcem, kar »Slovenec« beleži z vidnim zadovoljstvom in z dostavkom, da velja Vukičević kot zaupnik kralja. Od manjših skupin ni bil nihče pozvan na dvor in z avdienco Vukičevića so bile konzultacije zaključene.

== Uzunović dobil mandat za sestavo

koncentracijske ali vsaj delovne koalicijske vlade. Ko so bile konzultacije šefov strank zaključene, je bil znova pozvan na dvor predsednik skupščine Marko Trifković. Ko je odhajal po avdienci iz radikalnega kluba, je izjavil novinarjem, da dobi še danes mandat za sestavo vlade Uzunović. To se je tudi zgodilo. Ob pol 11. zvečer se je pripeljal na dvor Uzunović in izjavil po avdienci novinarjem, da mu je kralj po konzultaciji predsednika skupščine in šefov parlamentarnih strank poveril mandat za sestavo koncentracijske ali delovne koalicijske vlade. Dodal je, da se bo potrudil, da sestavi vlado čim hitreje in sicer vlado, ki bo po svoji sestavi najbolj odgovarjala sedanjim nalogam. Izjavil je nadalje, da so konzultacije pokazale delavoljnost vseh strank in je zato on optimističen. — Nato so se pričele delati zopet najrazličnejše kombinacije, o katerih poročamo v drugi notici.

== Anglija in Italija za ukinjenje vojne kontrole na Madjarskem. Londonski »Daily Telegraph« piše na uvodnem mestu o ukinitvi vojne kontrole na Madjarskem in priobčuje senzacionalne podrobnosti iz zakulisnih pogajanj. Kakor poroča omenjeni list, sta se Anglija in Italija sporazumeli v tem, da bosta podpisali gibanje, da se vojna kontrola na Madjarskem ukine. Sporazum o tej stvari je bil dosežen ob priliki Churhillovega obiska v Rimu.

== Socialni program francoske vlade. Francoski parlament je pričel razpravo o brezposelnosti. Poincaré je naročil gospodarskemu svetu, naj izdela program o pobijanju brezposelnosti in draginje. Prometni minister Tardieu je zahteval od železniških družb, da nastavijo nove delavce pri delu. Delovni minister Fallières je zahteval od zvez delodajalcev, da dejansko izvajajo osemurnik, da bo čim več delavcev zaposlenih. Delavske organizacije pa opozarja, naj skušajo zaježiti dotok delavcev z dežele v mesta. Trdijo tudi, da bo notranji minister otežil dotok tujih delavcev v Francijo. Notranji minister je to sicer zanikal, vendar pa se bodo sedaj zahtevali od tujih delavcev potni listi mesto delovnih pogodb, ki so do sedaj zadostovale.

== Otvoritev madjarskega državnega zbora. Otvoritvena seja madjarskega državnega zbora se je vršila v soboto. Ker je grof Apponyi odklonil starostno predsedstvo, je to prevzel poslanec Graeffl. Za predsednika poslanske zbornice je bil izvoljen dr. Tibor Szitvay, za podpredsednika pa Karl Huszar in Andreas Buky. Za predsednika magnatske zbornice je izvoljen baron Julij Vlašič, za podpredsednika pa grof Berthold Szehenyi in Franz Thaly. Za glavno nalogo si je državni zbor določil, kakor trdi grof Bethlen, znižanje davkov in določitev proračuna. Budimpeštanska policija je aretirala kakih 200 oseb, pristavev Vagijeve komunistične stranke, ki so hoteli demonstrirati pred parlamentom.

== Kantonska armada zmaguje. Kantonska armada maršira proti Sanghaju in je Hangčau že resno ogrožen. Sunčunfangove čete so popolnoma porazene in razbite. Kantonska armada je brez vsakega odpora zasedla 40 kilometrov od Hangčaua oddaljeni Čučau. Glavna sila

== Angleško-kitajski spor. Kitajci so pričeli radi popustljive politike Japoncev in Amerikancev čimdalje bolj smatrati Anglijo kot glavno njihovo nasprotnico. Angleški poslanik v Pekingu Lapson je zahteval od vseh poslaničkov tujih držav vojaško pomoč pri skupni obrambi koncesij. Poslaniki čakajo na instrukcije svojih vlad. Prejšnji kitajski delegat v Ženevi Wang je predlagal, naj se Sanghaj proglasi za nevtrralno cono.

Glavne faze v razvoju angleškega parlamentarizma.

Domovina parlamentarizma je Anglija. Ustroj angleškega parlamentarizma pa je tipičen in se znatno razlikuje od drugih parlamentarnih držav, čemur pa so vzrok posebne politične prilike, ki se kažejo v tem, da je Anglija država maloštevilnega strankarskega sistema. Znano je, da sta v Angliji zavzemali dolga desetletja dominanten položaj le dve politični stranki — konservativci in liberalci. Volilna borba med tema strankama je bila vedno ljuta in ostra, kajli zmago je morala odnesti ena izmed obeh.

Vsaka stranka ima svojega voditelja, ki uživa kot tak popolno in neomajno zaupanje vse stranke. Po končanih volitvah pozove kralj na vodstvo države ono stranko, ki je dobila večino za predsednika vlade voditelja dolične stranke. Ta imenuje nato po svoji volji in lastnem prevdanku ostale ministre iz vrst svojih poslancev. Angleško ministrstvo je strogo parlamentarno in strogo strankarsko.

Kabinet je kompaktna enota, ker vlada med vsemi ministri popolna solidarnost. Nezaupnice poedinim ministrom so leorelično sicer mogoče, toda nezaupnica izrečena enemu ministru ima za posledico demisijo celokupne vlade.

Seje ministrskega sveta so načeloma tajne. O sklepih kabineta informira kralja predsednik vlade. Poedinim ministri pa brez dovoljenja kralja in predsednika vlade ne smejo podajati o ministrskih sklepih nikakih izjav.

Angleški kabinet tudi nima z zakonom določenega števila članov in radi tega tudi število ministrov vedno variira. Težnja pa gre za to, da so kabineti čim številnejši. Običajno ima Anglija 12 do 20 ministrov.

Homogeni kabinet se naslanja v parlamentu na ono stranko, iz čije srede je izšel. Zanimivo pa je, da vladni poslanci sploh nimajo svojega parlamentarnega kluba. Kabinet je njihova edina in najvišja oblast. Edino kabineto je pristojen, da odloča o držanju svojih poslancev v parlamentu. Svojo oblast nad lastnimi poslanci pa izvršuje kabinet potom posebnega organa »whip«. Naloga tega organa je, da skrbi, da prihajajo vladni poslanci redno k parlamentarnim sejam in da glasujejo tako, kot želi kabinet. Skrajno sredstvo, s katerim drži kabinet svoje poslance v poslušnosti, je pretinja z razpustom parlamenta. Strah pred

izgubo mandata odloča v večini slučajev kabinetu v prid.

Glavna naloga kabineta je ta, da sestavi zakonodajni program parlamenta. Zakonodajna inicijativa je skoraj izključno v rokah kabineta. Poslanci, pa čeprav pripadajo vladni stranki, imajo le redko priliko, da prodrejo s kakim lastnim zakonodajnim predlogom.

Parlament vodi načeloma tudi nadzorstvo nad celokupno upravo in ima tudi pravico izreči vladi nezaupnico, čim se ne strinja z njenim delovanjem. Toda poslanci večine obračajo največjo pažnjo na to, da vlada v parlamentu ne ostane v manjšini, ker se pač dobro zavedajo, da je z usodo vlade združena tudi usoda parlamenta.

V Angliji so tudi močno razvite neposredne vezi med kabineto in volilci. Iz navedenega je to tudi naravno, ker se usoda kabineta ne rešuje toliko v parlamentu, kot pri volitvah. Vsi ministri so vedno na agitacijskih zborovanjih, da čujejo mnenje volilcev in na podlagi tega tudi sestavljajo zakonodajni program, ki interesira cele socialne grupe.

Običajna odgovornost kabineta pred parlamentom, prehaja tako vedno bolj v odgovornost pred volilci.

V zadnjem času pa se je tudi ustroj angleškega parlamentarizma nekoliko izpremenil, ker se je v Angliji pojavila nova močna politična stranka — delavci pod vodstvom Macdonalda. Homogeni kabineti niso več pravilo in pojavili so se tudi v Angliji koncentracijski kabineti. Posledica tega je, da je prišlo pojemalej ministrska solidarnost in da je tudi delovanje težavnejše, ker je kontrola parlamenta večja in različna tudi politična interesna sfera vladnih grup.

Vsekakor pa ima angleški parlamentarizem veliko prednost. Pri nas ni tako velikih neposrednih vezi med vlado in volilci. Vlada je pri nas vedno v bojazni, da izgubi parlamentarno večino in zato se ne ozira v prvi vrsti na volilce, ampak glede le na to, da zadovolji one grupe, iz katerih sestoji njena večina. Glavno delo naših vlad ni osredotočeno na velika zborovanja med narodom, ampak na sanacijske akcije v parlamentarnih vladnih klubih. Tudi pri nas bi bile prilike drugačne, če bi vlade črpale svojo moč neposredno pri volilcih in usmerile svoje delovanje tudi v pravcu želj volilcev.

„Zagrebska policija in bolni aretiranci iz Slovenije.“

V številki z dne 24. t. m. smo objavili notico: »Zagrebska policija in bolni aretiranci iz Slovenije«, v kateri poročamo, da bolnišnice v Zagrebu ne sprejemajo bolnikov iz Slovenije, če ne položijo v naprej bolniških stroškov, ker ima zagrebska Zakladna bolnica v Sloveniji 1 milj. Din terjatev, občine v Sloveniji pa teh bolniških stroškov nočejo poravnati, vsled česar se bodo pošiljali odslej aretirani bolniki iz Slovenije odgonskim potom v bolnice v Slovenijo. Z ozirom na to notico smo prejeli sledeči dopis:

Do avstrijskih zakonih, ki veljajo za

Slovenijo še sedaj, občine niso dolžne plačati bolniških stroškov bolnišnicam, ampak plačilo teh stroškov, če se ne morejo izterjati od bolnika samega, ali od drugih obvezancev kakor n. pr. od službodajalca, ali bolniške blagajne itd. so dolžni plačati deželni zakladi (deželni odbori), ki so pobirali zato deželne davke. Deželne zaklade je po preobralu prevzela država SHS, ki pobira naprej deželne davke. Da se občine branijo prevzeti bremena, ki so po zakonu naložena drugim faktorjem, je pač samoobsebi umevno.

Oblastne skupščine bodo pač morale

ludi to pereče socialno vprašanje za bodoče povoljno urediti, dosedanje zaoslanke pa od države izterjati.

V vseh kulturnih državah imajo javne bolnice dolžnost, da sprejemajo v svojo oskrbo bolnike ne glede na vprašanje, ali je dolični zmožen plačila in ne glede na narodnost (državljanstvo) ali vero; pogoj za sprejem je samo ta, da je bolnik potreben bolniške oskrbe. Zato pa imajo bolnice privilegij, da se plačujejo neizterljivi stroški iz deželne oziroma državne blagajne. To je bilo urejeno mednarodno na podlagi reciprocitete, lo načelo pa je tudi veljalo med posameznimi deželami v bivši monarhiji. Občine v Sloveniji torej omenjenih terjatev nočejo plačati, ker tega niso dolžne.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Ponedeljek, 31. jan.: »Pri lepi krčmarici«. — Red A.

Torek, 1. febr.: Zaprt.

Sreda, 2. febr. ob 15.: »Slaba vest«. Ljudska predstava pri nižanih cenah. — Izven.

ob 20.: »Pegica mojega sreca«. — Izven.

Opera.

predstava po nižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 31. jan.: Zaprt.

TURISTIKA.

Osrednji odbor Slov. plan. društva v Ljubljani opozarja svoje člane na planinska plesa, katerega priredi Mariborska podružnica v torek, dne 1. februarja v Götzovi dvorani v Mariboru. — Udeleženci tega plesa se lahko pridružijo izletnikom k Mariborski in Ruški koči na Pohorju.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani sporoča: Ministrstvo trgovine in industrije, odsek za saobračaj putnika i turista v Beogradu, nas potom Saveza planinskih društev SHS obvešča, da se vrši meseca majnika t. l. propagandni izlet v južno Srbijo. Tega izleta naj bi se udeležili turisti iz cele države. Povabljeni kot gostje so tudi čehoslovaški in poljski turisti. Po železnica 75% popust.

Asocijacija slovanskih turistovskih društev v Pragi je nam poslala znamke, ki se nalepijo v članske legitimacije. Dobe se v društveni pisarni, Šelenburgova ulica 7-II; cena 2 Din komad. Člani SPD s takimi znamkami v legitimacijah uživajo po čeških turistovskih kočah razne ugodnosti.

Pri Osrednjem odboru Slov. plan. društva se je osnoval poseben odsek smučarjev. Gojilo in vežbalo se bo posebno smučanje po planinah. Člani SPD, ki želijo vstopiti v ta odsek, naj se prijavijo v društveni pisarni, Šelenburgova ulica 7-II.

KRATKE VESTI.

V Southamptonu se je ukrcalo na ladjo v četrtek 900 vojakov, v petek pa dva bataljona, ki štejeta 1400 mož. Vsi ti angleški vojaki so določeni za Kitajsko.

Novi sovjetski poslanik v Rimu Komejev je prispel v Berlin, odkoder odpotuje v Rim, kamor dospe najbrže že danes.

Ukrajinci so v poljskem parlamentu zahtevali samostojnost Ukrajine. Ukrajinci prebivajo samo v Poljski na 143.000 kvadr. kilometrih zemlje.

Zakon o avtonomiji češkoslovaških pokrajin se prične danes razpravljati pred parlamentom.

Le nikakega strahu pred gripo Španjolska boleš

in nikakih pretiravanj z alkoholnimi pijačami! Čistost, desinfekcija in moč kljubovanja, to je glavno! Porablajte parkrat na dan za grgranje za usta, vrat in grlo mešanico pravega Fellerjevega Elsaflujda z mlačno vodo. Denite k vodi za umivanje nekoliko kapljic desinficirajočega Elsaflujda. Umivajte si s tem posebno roke pogostokrat. Uporabljajte nerazredčen Elsaflud za drgnjenje in masaže celega telesa. Nekoliko kapljic Elsaflujda na sladkorju ali v mleku Vas čuva tudi znotraj pred neprijetnostmi. Dnevno negovanje telesa z Elsafludom prinaša moč kljubovanja, čistost, svežino in s tem varstvo pred gripe.

Zahtevajte v lekarnah ali v odgovarjajočih prodajalnicah tudi v najmanjšem kraju eno poizkusno stekleničico pravega Fellerjevega Elsaflujda za 6 Din, ali eno dvojnato steklenico za 9 Din ali eno specialno steklenico za 62 dinarjev. Inače pišite direktno lekarnarju:

E. V. Feller-ju v Doljni Stubci, Elsatrg 357, Hrvatska.

od koder dobite najmanjšo količino (9 poizkusnih ali 6 dvojnatih steklenic) za 26 Din, že obenem z zavojnino in poštnino. Pri večjih količinah cenejšje, ker se prihrani na poštnini.

Ch. Lucieto:

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Ta ženska je bila sam hudič!

Zgodilo se mi je neki dan, da sem dobil ob isti uri 5 različnih raportov, ki so javljali njeno prisotnost v petih različnih krajih, čeprav so bili vsi ti kraji zelo oddaljeni drug od drugega.

V trenutku, ko to pišem, imam pred seboj svojo beležnico iz leta 1917. Tu čitam pod datumom 17. junija:

— Raport agenta X-23:«

Irmo Staub so videli v Nancyju, v spremstvu kapetana letalca G...ja.

— Raport agenta S-12: Irmo Staub prihajajočo iz Španske se zapazili v Hendaye. Auto Mercedes štev. F. 12.680—2.

— Raport agenta S-12: Irmo Staub, prihajajočo postopanje, da je gospod André H., kontrolor Družbe spalnih vozov, povedal, da je spoznal med potniki ekspresa Calais — Nice Irmo Staub. Na njegovo poročilo jo je eden detektivov avignonskega kolodvora zasledoval.

— Raport agenta L-5: Včeraj proti 5. popoldan sem zapazil Irmo Staub na trgu pred poslopjem Fran-

44

coske komedije. Vsled množice voz mi ni bilo mogoče priti do nje in izginila je, predno sem jo mogel prijeti. — Raport agenta N-345: Če se ne motim, sem spoznal v vlaku, na kolodvoru Meuton — Garavan, Irmo Staub. Javil sem njeno prisotnost specialnemu italijanskemu komisariatu v Ventimilleu...

Od teh petih raportov pa ni bil niti eden točen, toda naši agenti so vedeli, da je silno nevarna špijonka in zato so stremeli pred vsem za tem, da jo ujamejo. Zato se jim je povsod zdelo, da jo vidijo.

Dognano je, da je med vojno izvršila dve misiji v Franciji, toda kolikor jaz vem, ne več kot dve, in še te pod takimi pogoji, da jo je bilo nemogoče aretirati, kajti priletela je preko naših meja v aeroplanu pri prihodu in odhodu.

Sicer je bila pa naravnost peklenko drzna.

Devolite mi, da Vam o tem povem lepo povest: Kot vam je znano, je Bern malo mestce, ki ne šteje več kot 90 tisoč prebivalcev. Če stanujete mesec dni tam, vas poznajo vsi ljudje in vi njih.

Če je pa to mesto v mirnem času eno najmirnejše na svetu, pa v vojnem času temu ni bilo tako, kajti nahajal se ravno na križišču potov, ki vodijo k vojskujočim se državam.

Bern je bil med vojsko preplavljen z nemškimi špijoni, ki so od tu skušali prehajati preko naših meja. Zato smo bili prisiljeni prenesti svoje bojišče proti špijonom v to mesto.

In tako se je tudi zgodilo, da sem jaz prišel v Švico.

Nekega dne, ko sem obedoval v društvu enega svojih tovarišev v hotelu Becevue, sem zapazil, da je stopila v dvorano, v kateri sva se nahajala, v spremstvu enega najboljših nemških špijonov, kapetana R..., ki je samobesbi umevno bil v civilu. Irma Staub je bila kot po navadi zelo enostavno oblečena v svetlorujavo gabardino. Pogledala je okoli po dvorani in potem, ko je videla, da ni nikjer več prostora, ko edino pri naši mizi, je prišla čisto mirno, hladnokrvno k nam in me vprašala z ljubkim nasmehljajem:

»Ker sta dva prostora prazna pri Vaši mizi, ali nama ne bi gospoda tajna francoska agenta dovolila, da prisedeva?«

»Prav rad izkažem prijaznost gospodični Irmi Staub.«

Videl sem, da je obledela pod svojo šminko. Bil je zanjo krepak udarec.

»Kako?« je vprašala, »Vi me poznate? Vi, veste, kdo da sem?«

»Kako tega ne bi vedeli?, saj niste samo najlepša žena v Bernu, temveč tudi stalna spremljevalka gospoda von R...«

Zasmejala se je prisiljeno ter dejala:

»Vidim, da so Francozi vedno galantni in da ple-mensko sovraštvo izgine, kjer se prikaže ženski upliv.«

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

KLIC PO CENZURI.

Včerajšnji »Slovenec« je zopet enkrat zajahal moralnega konja, ker se predvaja v Ljubljani film, v katerem je videti mnogo razgaljenih ženskih teles. Vsled tega filma je začela od sobote dalje v Ljubljani morala silno padati, ker vsak dan se par sto ljubljancev temeljito pohujša, ko vidi v filmu to senzacionalno novost, da je ženska drugače ustvarjena ko moški. Zato je le prenaravno, če je »Slovenec« ogorčen in če je nastopil v obrambo težko ogrožene morale.

Manj naravno pa je, če kliče »Slovenec«, ki je vendar svobodomiseln list, na pomoč državnega pravdnika. Mislimo, da je ta klic čisto odveč, ker če bo treba, bo že državno pravdnštvo samo nastopilo.

Še bolj čudno pa je, če je »Slovenec«, ki je vendar svobodomiseln list, ogorčen, če bi v Ljubljani odpadla cenzura za filme, ki so bili že cenzurirani v Beogradu ali Zagrebu. Mislimo, da je tudi »Slovenec« tega mnenja, da je javna morala v Zagrebu čisto ista ko v Ljubljani in da je zato dvojna cenzura prav gotovo odveč.

Sicer pa smo mnenja, da je sploh vsaka cenzura za odrasle odveč in da ima cenzura samo to nalogo, da zabrani nedoletnim obisk »pohujšljivih« filmov. Da pa bi cenzura tudi odraslim ljudem predpisovala, kaj smejo in kaj ne smejo gledati, pa smatramo za kršitev državljan- skih svoboščin. Saj ni nihče prisiljen, da gre gledat film, ki se mu zdi pohujšljiv in ker kinematografi itak obešajo »najhujše« slike, ne more biti nihče v dvomu, kateri film je pohujšljiv in kateri ne. Zato klic po cenzuri odločno zavračamo, ker je cenzura v nasprotju z državljan- skimi svoboščinami.

Prav nič pa seveda nimamo proti temu, če ima cerkvena oblast za svoje vernike svojo cenzuro in če jim prepove pod grožnjo smrtnega greha obisk »pohujšljivih« filmov. Toda če verniki ne bi hoteli poslušati povelja cerkvene oblasti, potem je to njihova stvar in državni organi nimajo asistirati cerkveni oblasti.

Se manj pa je dopustno, da bi morali tudi drugomisleči trpeti cenzuro cerkvene oblasti. In tudi vse grožnje z neredi ne morejo in ne smejo imeti nobene učinka. Lepe razmere bi nastale, če bi smel vsak obiskovalec z nemiri povedati svojo kritiko!

Ponavljamo še enkrat: Kdor se boji pohujšanja, naj ostane doma in naj se ne skrbi za one, ki se pohujšanja ne boje. Saj bi bila njegova skrb itak čisto brez haska.

Samo to je svobodoljubno stališče in samo reakcionarci kličejo po cenzuri!

—

— Cenjenim naročnikom sporočamo, da smo v svrhu poravnave tekoče naročnine današnji številki priložili poštne položnice. One cenjene naročnike pa, ki so za vnaprej plačali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancem in prijateljem, da se na naš list naroče.

— »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 11. številki natečaj za sprejem v strojno podčastniško šolo vojne mornarice.

— V ministrstvu pošte in brzojava je podpisan, kot javlja beograjsko »Vreme«, daljši ukaz o napredovanju uradnikov poštne direkcije v Ljubljani.

— Izdelovanje predmetov za privatne osebe v državnih železniških delavnicah. Prometno ministrstvo je izdalo novo odredbo, s katero najstrožje prepoveduje, da bi se izdelovali v delavnicah državnih železnic predmeti za privatne osebe, bodisi ljudi, da so osebe v železniški službi. Prestopki prepovedi se bodo strogo kaznovali.

— Koliko se v Zagrebu poje in popije? Po uradni statistiki se je konsumiralo v Zagrebu tekom leta 1926: 24 milj. 800.000 kilogramov moke, 645.274 kg masla, 281.141 kg svežega in 45.373 kg suhega mesa, 235.000 litrov žganja, 3.646.33 litrov piva, 52.700 litrov likerjev ter 14.626 litrov šampanjca. Vsega skupaj so torej popili Zagrebčani v letu 1926 12.200.000 litrov alkoholnih pijač. Na vsakega prebivalca pride 60 litrov. Kisle vode se je podelilo v Zagrebu v istem času 1.500.000 litrov, soda vode 500.000 litrov, pokalic pa 246.944 steklenic.

— Razpisana služba. Rektorat ljubljanske univerze razpisuje na fiziološkem inštitutu medicinske fakultete mesto pogodbenega mehanika. Prošnje je vložiti do dne 7. febr. pri rektoratu univerze. Podrobnosti glej v Uradnem listu št. 11. z dne 28. januarja 1927.

— Nov kazenski zagovornik. V imenik kazenskih zagovornikov je sprejel odvehiški kandidat Vladimir Krištof v Radovljici.

— Napredovanje v sodni službi. V območju viš. dež. sodišča so pomaknjeni v višjo skupino nekateri zvaniki in pisarniški oficijanti, in sicer: iz 2. skupine v 1. skupino zvanikov Minka Weber pri deželni sodišču v Ljubljani ter iz 3. skupine v 2. skupino zvanikov: Julka Krhne pri deželni sodišču v Ljubljani, Antonija Fister, pri okr. sodišču v Radovljici, Stanko Kronabelh-vogel pri okr. sodišču pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Josip Miklič pri dež. sodišču v Ljubljani, Alojzij Stenard pri okrajnem sodišču v Šoštanju, Henrika Sinič pri okrajnem sodišču v Mariboru, Olga Schott pri višjem deželni sodišču v Ljubljani, Marija Felser pri okrajnem sodišču v Mariboru, Angela Planer, istolač, Vida Andolšek pri okr. sodišču v Kranju in Josipina Perne pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu.

— Pojasnilo. Z ozirom na različne članke, ki so bili objavljeni v zadnjem času glede razmer v invalidski organizaciji v Ljubljani, izjavlja podpisani bivši anketni odbor U. V. I., ki je bil izvoljen na zadnjem izrednem občnem zboru, da nima s to časopisno polemiko nikakih stikov ter se seveda podpisani z vsebino teh dopisov tudi ne strinja in odklanja vsako odgovornost. Anketni odbor ni sklical shoda, temveč le sestanek in tudi ni predlagal nikakih resolucij. Za vse delo od 16. januarja t. l. dalje je odgovoren edinole nekaj desetčlanski odbor, ki pa po našem mnenju nima za obstoj nobene pravne podlage, posebno ker sestoji tudi iz družstvenih izobčencev ter baje celo tudi inozemcev. Podpisani bivši anketni odbor nima s tem desetčlanskim odborom nobene zveze. Redno izvoljeni anketni odbor je svoje funkcije tudi že odložil. — Christof Hinko, l. r.; Tavčar Ciril, l. r.; Vinko Hrovat, l. r.; Zvonimir Sattler, l. r.

— Tuji avtomobili na Dunaju 30 dni davka prosti. Dunajska mesna občina je odredila, da bodo odslej tuji avtomobili na Dunaju po 30 dni davka prosti. Odredba je bila izdana zato, ker se je avtomobilski klub priložil, da je moral plačati neki jugoslovenski avtomobilist, ki se je mudil s svojim avtomobilom na Dunaju 10 dni, 1000 šilingov davka.

— Tudi na Madjarskem se odpravijo javne hiše. Iz Budimpešte poročajo: Anketa, ki jo je sklical notranji minister v zadevi ureditve prostitucije, je svoje delo končala. Na anketi se je presel na načrt naredb o postopni ukinitvi javnih hiš. Po določilih te nardbe se imajo javne hiše s 1. majem 1928 popolnoma ukiniti. S tem dnevom izgube vse licence veljavo. Dopuščeni bodo samo še javni in privatni lokali za sestanke. Prostitutkam se prepoveduje uživanje in posest opojnih strupov kot kokaina, morfija in sličnih.

— Zračni promet Dunaj — Rim se odprl dne 1. februarja. Promet se bo vršil zaenkrat samo trikrat na teden. Cena za vožnjo bo znašala: od Rima do Benetk 500 lir, od Benetk do Dunaja pa 400 lir.

— Viljem Hohenzollern 68 letnik. Iz Doorna poročajo: Viljem Hohenzollern je proslavil svoj 68. rojstni dan zelo svečano. Proslave so se udeležili: bivši prestolonaslednik, Viljemova hčerka, njegova sestra in številni gosti. Bivši nemški cesar je prejel mnogo čestitk in daril.

— Jugoslovenski parnik ponesrečil. Kot poročajo iz Bukarešte, je obličal jugoslovenski parnik »Sava« pri Konstantci na neki sipini. Na kraj nesreče je bila poslana rešilna ekspedicija.

— Umor v samostanu. Nedaleč od francoske vasiše Chambery stoji že 200 let samostan usmiljenih sester. Ker so bile prvo leto po vojni vse sestre stare že preko 70 let, jim je oblast dovolila, da so opustile svoj samaritanski poklic. Od tedaj so živele v lihem samostanu mirno, bogu posvečeno življenje. Bilo

ih je 8. Tekom dveh let jih je pokosila smrt 6. Pred par meseci je umrla sedma, tako da je ostala samo še najstarejša, 82 letna Cezarina Michel in vratarica. Te dni se je imela preseliti Cezarina v drug samostan. Toda prišlo je drugače: dan pred preselitvijo je postala žrtev zverinskega roparskega umora. Vratarica je bila odšla v vas, nakupit živila. Ko se je vrnila, je našla staro ženico mrtvo, ležečo v postelji v mlaki krvi, s težkimi ranami na glavi. Poleg postelje je ležal zlomljen in okrvavljen velik težak križ, ki je visel preje poleg postelje. S tem križem je neznan lopov starko ubil. Oblasti domnevajo, da je izvršil morilec svoj čin, misleč, da bo odnesel bogat plen, ker je krožila v okolici neosnovana govorica, da je škranjen v samostanu izza prejšnjih stoletij velik zlaz zaklad. Kot dejanja sumljiv je bil aretiran par ur po umoru neki brezposelni Italijan, ki sicer ne more dokazati svojega alibija, vendar pa doslej trdovratno laži.

— Tragedija bede. V Maszowiecki pri Minsku na Poljskem se je odigrala te dni krvava rodbinska drama. 43 letni agent Zaleski, ki je živel zadnje čase v silni bedi, je sklenil, da pomori vse člane svoje rodbine, nakar izvrši samomor. Prišel je domov — kjer je ležala njegova žena bolna v postelji, okrog nje pa so sedeli njeni trije sinovi v starosti 12, 9 in 7 let — polegnil revolver ter ženo ustrelil. Nato je jel streljati na otroke, ki so se skrivali v smrtnem strahu za mobilijami, vsled česar jih je samo obštelil. Zadnje kroglo je pogljal samemu sebi v sence ter obležal na mestu mrtve.

— Ciničen morilec. Pred divizijskim sodiščem v Plznu se vrši te dni obravnava zoper vojaka Franca Sandnerja, ki je umoril lanske leto celo rodbino posestnika Döllerja. S sekuro je pobil kugla, njegovo ženo, njegovega 9 letnega sina, njegovo štiriletno hčerko in njegovo služkinjo. Živega je pustil samo 5 letnega Gošperčka, ki je fingiral, da spi, ki pa je vse opazoval ter moralca izdal. Sandner je odnesel plen 800 Kč. K obravnavi so ga privedli z močno eskorto, ker se je bilo bati, da ga občinstvo linča. Ko ga je vprašal predsednik sodišča, v kakem redu je pomoril svoje žrvice, je odgovoril: »Saj je čisto vseeno, koga sem ubil preje, koga pa pozneje.« Izjavil je dalje, da bi otrok ne bil pomoril, da niso vpili. Gašperčku zato ni nič storil, ker je mislil, da spi, če pa bi bil vedel, da ga je opazoval, bi bil kresnil tudi njega po glavi.

— Krav rendez-vous. Mladi, v ljubezanskih stvarih podjelni trgovec Marcel Mona je prišel te dni z veselo vdovico Ivonno Colombel v neki pariški restavraciji. Komaj sta se vsedla, že je prišla za njima mlada devojka, se plasi-rala pri sosednji mizi ter jela trgovčev spremljevalko oslro motriti. Ta ji je poglede začudena vračala, medtem ko je bil Mona v mučni zadregi. Nenadoma pa je odprla deklica svojo ročno torbico, vzela iz nje britev ter se vrgla na gospo Colombel, hoteč ji prerezati vrat. V zadnjem hipu, ko je bila vdovica že precej obrezana, se je osokočil Mona ter se vrgel vmes. Zato pa je dobil od napadalke tudi on svoj del. Končno je hotela deklica prerezati tudi sama sebi vrat. Medtem je prihitela policija, ki je hudo deklico razorožila ter prepeljala vse tri v bolnico. Izkazalo se je, da je obljubil Mona deklici zakon ter imel na podlagi te obljube že več let z njo intimno razmerje. Sedaj jo je hotel zapustiti ter se poročiti z bogojo vdovico, kar je njegovo prvo nevesto tako razburilo, da je hotela z obema krvavo obračunati.

— Atentat na zdravnika. V Varšavi je bil izvršen te dni nezaslišan atentat na zdravnika dr. Kaminskega. Doslej neznan lopov je poklical zdravnika telefonično k neki bolni ženski. Zdravnik je sedel nemudoma v avtomobil ter se odpeljal na lice mesta. Komaj pa je plačal šoferja, je planilo iz temnega kola več z noži oboroženih moških, ki so ga napadli in pobili na tla. Pasanti so transportirali težko poškodovanega zdravnika v bolnico.

— Draguljar — goljuf. Juvelirja Rubina, v Budimpešti splošno znano osebo, je vzela noč. Ogoljufal je razne madjarske, avstrijske in nemške stanovske kolege za več milijonov madjarskih kron. Ko je udrla policija v njegovo prodajalno, je našla samo stvari brez vrednosti. Za Rubinom je izdana hiralica.

— Ali kupite otroke? V raznih krajih na Moravskem je prodajala te dni neka ženska poldrugo leto stara dvojčka, dečka in deklico in triletnega dečka. Za vse tri otroke skupaj je zahtevala 1000 Kč, kar sicer ni mnogo, vendar pa doslej ni našla nobenega kupca.

— Kuli nagofe na Rivijeri. Iz Pariza poročajo: Državno pravdnštvo v Nizzi je dvignilo zoper lastnika sanatorija na Rivijeri, Nemca dr. Goldberga in zoper dva njegova pacienta Uhliga in Stockfische oblozbo radi uslanovitve kolonije za kuli nagofe. Okoliški kmetje so se namreč priložili, da srečavajo go- le moške in ženske. Zdravnik zahtuje, da gre samo za zračne in solne kope- li.

Ljubljana.

— 6% obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Neimenovani Din 3000, neimenovani Din 20.000, neimenovani Din 1000, Paternoster Milan, rač. direktor del. min. fin. Din 1000, neimenovani Din 1000, Šturm Joško, Irgovec Din 500, neimenovani Din 2000, neimenovani Din 1000, neimenovani Din 10.000, neimenovani Din 2000, neimenovani Din 3000, Belar Ivan, poštna činovnica Din 10.000, Puc Rudolf, srezki tajnik v pokoju Din 3000, neimenovani Din 5000, neimenovani Din 3000, neimenovani Din 10.000, neimenovani Din 3000, Sešek Ivan, mag. ravnatelj v pokoju Din 1000, Jamnik Valentin, Irgovski sluga Din 1000, neimenovani Din 1000, neimenovani Din 10.000, Mesina hranilnica 2.000.000, neimenovani 10.000. — Mestni magistrat, Ljubljana.

— Število gostilen v Ljubljani. Ljubljansko policijsko ravnanstvo je izdalo statistiko, iz katere posnemamo, da je v Ljubljani 305 javnih lokalov. Od teh je 229 gostiln, 13 kavarn, 28 vinočev in kleti ter 35 zajtrkovalnic. — Z gostilnami smo torej pač dobro preskrbljeni, samo da bi bilo vino boljše!

— Na občnem zboru akad. agr. kluba »Njiva« z dne 25. t. m. se je izvolil sledeči odbor: Predsednik Ivan Belle; podpredsednik Franc Štrajnar; tajnik Alojzij Gregorčič; blagajnik Marjan Belle; odbornik Anton Mišič; revizor Stan, ko Tomšič in Jole Karadžale.

— Društvo sodnih poduradnikov in slug v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor na dan 6. februarja 1927 ob 13. uri v jušni palači, soba štev. 28 v Ljubljani. Pozivamo gospode tovariše, da se občnega zbora zanesljivo in polnoševilno udeležite. — Odbor.

— Prvi reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze nepreklicno 16. februarja 1927 v Unionu. Z razpošiljanjem vabil se prične lekom prihodnjega tedna. (146)

— Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani sporoča svojim članom sledeče sklepe sprejete na občnem zboru dne 16. januarja 1927. 1. Članarina za leto 1927 oslane neizpremenjena in se pobira dne 2. in 6. februarja v družstvenih prostorih celodnevno. 2. Pristopnina znaša za nove člane sledeče: Od 10—20 let starosti znaša Din 50, od 21 do 30 let starosti znaša Din 100, od 31—40 let starosti znaša Din 200, od 40 let dalje po 50 Din več za vsako leto starosti od 40 let dalje do 50 leta. Nad 50 let stari se sprejmejo za člane, ako isli vplačajo celotne pogrebne stroške. Pristopnina se lahko plača v 6. obrokih lekom enega leta. Vabijo se novi člani k pristopu. — Odbor.

— T. K. D. Atena. Pravljice pripovedujejo ga. Saričeva in ga. Medvedova v torek 1. februarja ob 5. uri v Narodnem domu. Prostovoljni prispevki.

— Arelacija cerkvenega tatva. V petek popoldne je opazil cerkveni kuhar Malovrh v cerkvi na Viču, da nekdo jemlje iz cerkvenega nabiralnika denar. Prišel je kričati nad njim, da krađe, nakar je tat spustil zavitek šifona, ki ga je imel pri sebi ter zbežal, vendar pa so ga ljudje ujeli in izročili policiji. Tat se piše Karol Čučnik, doma iz Čaleča pri Krškem. Je že dolgo zasledovani cerkveni tat, ki je oplenil cerkvene nabiralnike v cerkvah sv. Jakoba, Srca Jezusovega, v Križankah, v stolnici in v Uršulinski cerkvi. Šifon je ukradel v petek opoldne iz izložbe »Produkcije« v koloniji »Stan in Dom«. Dalje je priznal Čučnik še več tatvin, med drugim tudi da je ukradel dvema ženskama na Irgu iz ročnih torbic, eni 210 Din, eni pa 20 Din. Čučnik je bil izročen sodišču.

Obrt in industrija med Slovenci

V soboto zvečer je priredilo društvo »Soča« predavanje o obrti in industriji med Slovenci. Predavatelja g. prof. dr. Pressl je Sočanom predstavil gosp. Šviligoj.

Predavatelj je uvodoma dokazal, da je sedanja gospodarska kriza le nujna zgodovinska posledica vojne. Sedanja gospodarski krizi podobne krize so se pojavljale po vseh vojnah, vendar so drugi narodi n. pr. Angleži in Francozi, poskušali rešiti problem krize na ta način, da so vzgojili množino kvalificiranih delavcev in na ta način dvignili produkcijo.

Pri nas sedaj tega stremjenja ni. Strokovno šolstvo je številčno šibko, slabo dotirano, zapada šablonizaciji ter ne odgovarja več modernim zahtevam. Preti nam nevarnost, da naša obrt propade.

Za rešitev gospodarske krize je tudi nujno potrebna ustanovitve gospodarskega sveta za Slovenijo. Člani tega gospodarskega sveta naj bi bili v prvi vrsti gospodarski strokovnjaki, politiki pa samo, kolikor je nujno potrebno. Ta gospodarski svet naj bi bil naša vrhovna inštanca za vse gospodarske probleme. Gospodarski svet naj skrbi za strokovno šolstvo in ukrepe vse potrebno proti diskontinuiteti v gospodarskem življenju, ki je gospodarstvo ne more prenašati.

Dalje je poročal prof. Pressl o stanju našega strokovnega šolstva, katerega stanje je prav obupno in primerjal njegov položaj z onim v drugih državah, zlasti pa v Češkoslovaški. Tako je bilo v Češkoslovaški v letu 1925/26 1248 strokovnih šol, ki so imele 260.000 učencev. Dotirane pa so bile te strokovne šole skupno s 50 milijoni Kč. In pri nas? 70 obrtnih šol dobiva podporo celih 100.000 dinarjev. Naravno je, da nam primanjkuje strokovno izobraženih delavcev in da trpi naša industrija vsled tuje konkurence. Tako stane na primer 1 kg železa v Kropi ravno toliko, kakor 1 kg dunajskih žebeljev.

Absolutno je potrebno, da damo našemu naraščanju primerno strokovno izobrazbo s tem, da razširimo in moderniziramo naše obrtno šolstvo. Predavatelj se je prav pohvalno izrazil o umetnostno-obrtni šoli »Probudie«, ki more postati velikega pomena za razvoj slovenske umetnostne obrti.

Predavatelju se je za njegova izvajanja zahvalil prof. Bačič. Prihodnje predavanje društva »Soča« se vrši dne 12. februarja. Predava dr. Oblak o potnih vtisih iz Nemčije.

Sokolstvo.

BRATJE!

Preminal je naš dolgoletni in zvesti član brat Pavel Jerovec, višji finančni svetnik v pok.

Naša dolžnost je, da spremimo zvestega brata na njegov zadnji poti.

Modno pismo.

Ich weiss nicht, was soll es bedeuten... — Te besede bi ulegile bili najprimernejši vodilni motiv letošnjih predpusnih kostimov. Prekipevajoča fantazija je njihov karakteristični znak. Stilizira se, kombinira, mečejo se barve semterlja, večinoma brez namena, da bi se ustvaril kostum na podlagi kakšne posebne ideje. In to je dobro tako, zakaj večinoma so svobodno komponirani predpusni kostumi mnogo bolj živahni, amizantni in lepše pristojajo kot oni, ki kokefirajo v vzorci iz prejšnjih časov. Kakor se moda na vseh poljih izpreminja, tako tudi predpusni kostum ne more ostati vedno enak. Ne sлага se z našim časom, da bi prišli na maskerado kot Rdeča kapica ali pa kot Ninon de Lenclos. Dirndlkostuma pa že sploh ni več smatrati za kostum za maskerado, temveč to je šala, ki si jo dovoli poleti tudi najbolj korpulentna dama, če bi pa prišli celo v sportni obleki na maskerado, bi se zdeli takorekoč bolj naivni kot smešni. Torej si je treba glavico nekoliko napenjati ter iznajti kaj novega. Lamé zmáguje, lamé, kombiniran z velours chiffonom, baržunom, brokati, vezenino, skratka, z vsem, kar pride v poštev pri večernih toaletah. Bubikopf se umakne pogosto barvasli baroki.

Zbirališče članstva danes, dne 31. januarja od pol štirih popoldne pred hišo žalosti, Resljeva cesta 13.

Kroj civilni z znakom.

Odbor Ljubljanskega Sokola.

Sport.

Nedejske a. salne. tekme v L. ubija. l.

INŽ. BLOUDEK DRŽAVNI PRVAK V UMETNEM DRSANJU.

Tekma v umetnem drsanju za prvenstvo države, ki je bila radi nepovoljnega vremena že dvakrat odpovedana, se je vršila včeraj dopoldne na sportnem drsališču SK Ilirije. Sporedno s tekmovalcem za državno prvenstvo se je vršila tekma druge seniorske skupine z nekoliko lažjim programom. Za državno prvenstvo so startali inž. Bloudek, Schwab in Vodišek. Favorit za to tekmo je bil Bloudek, ki je absolviral svoj trening skupaj z Vodiškom na Dunaju. — V drugi skupini so startali Avčin, Wizjak in Bleiweis.

Tekma je obsegala sledeči program: ob 8.30 obvezni liki seniorjev; ob 10. uri obvezni liki za prvenstvo; ob 11.30 prošlo drsanje obeh skupin.

Rezultat le številno obiskane tekme je bil sledeči:

Državno prvenstvo si je izvojeval inž. Bloudek Stanko, ki je dosegel mestno štev. 6, od 204 dosegljivih točk pa 181.4. — 2. mesto je zasedel Polo Schwab, m. št. 9 in 176.5 točk. — 3. mesto pa Viktor Vodišek, m. št. 15 in 158.5 točk. — V drugi seniorski skupini je bil prvi zmagovalac Fran Avčin, m. št. 3, ki je dosegel od 180 dosegljivih točk 150.8. — Drugi je bil Janko Bleiweis z m. št. 7 in 122.3 točkami. — Tretji pa Engelbert Wizjak z m. št. 8 in 117.7 točkami.

Publike okoli 300; led ni bil prvovrsten, kar je tekmovalce precej oviralo. V splošnem pa je ta prireditve pokazala velik napredek v umetnem drsanju; različni tekmovalci pa niso mogli pokazati svojega znanja, ker je januarsko deževno vreme zelo oviralo trening.

Nov višinski uspeh Weissmüllerja. — 100 jardov preplaval v manj ko 50 sek., tega dosežaja še ni dosegel noben plavalec in se je zdel ta uspeh sploh nemogoč. Sedaj se je pa to vendarle posrečilo ameriškiemu plavcu J. Weissmüllerju. Preplaval je namreč to progo v 18 m dolgem basinu Illinois A. C. v Chicagu v 49. sek. Vendar pa ta uspeh na šteje kot svetovni rekord, ker mednarodni plavalni savez pripozna kot svetovne rekorde samo one, ki se napravijo v bazenu, ki je najmanj 22.5 m dolg, ter velja kot svetovni rekord še vedno Weissmüllerjev z dne 10. avgusta 1925 v San Franciscu v času 52 sekund.

Slavni nemški plavalec Rademacher je dobil resnega tekmeča v osebi mladega Ernesta Budiga iz Kölna. Preplaval

je v prsnem slilu progo 200 m v času 2 : 53.7 in ga tedaj prekaša samo še Rademacher in pa neznačajno Belgijec van Parys. Budig je v zadnjih mesecih tako redno napredoval, da se lahko z golovosijo računa, da bo pri prvi priliki poskušal odvzeti naslov Rademacherju.

17.500 dolarjev bi bil kmalu zaslužil, namreč angleški bokser Ebbie Clark. Neki klub v Torontu mu je ponudil to čedno vsoto, če se v boksačih pomeri s kanadčanom Aleksom Burnie, toda samo pod pogojem, da premaga 22. januarja v Newyorku ameriškega prvaka Fideleja Barba. To se pa Clarku ni posrečilo, kajti Barba ga je neoporečno po točkah potolkel in ga je celo dvakrat podrl na tla. Clark pa se je v obeh slučajih že po 8 sekundah zopet postavil na noge.

Nacrtil managerja Pyle-ja. Znani teniški manager Pyle namerava prirediti koncem februarja velikiški profesionalni turnir v Newyorku, ki ga bo dotiral z nagradami v skupni višini 50.000 dolarjev. Za ta monster-turnir bo porabil v prvi vrsti svojo staro trupo, sestojajo iz Suzane Lengienove in Mary Brownave in gg. Vincet Richards, Feret, Kinsey in Sundgrass; toda to številno še ne zadostuje za tak velikopezični turnir. Naslane vprašanje, odkod naj dobi še ostale udeležence. Atrakijsko moč v Ameriki bi imeli gotovo francoski igrači, Borotra, Lacoste, Cochet in Brugnon; dvomljivo pa je, če se bo Pylu posrečilo, tudi samo enega od teh odvrtiti od amaterstva. Amerikanec William Tilden bi bil gotovo prvovrstna privlačna sila in se principijelno ne brani prestopiti k profesionalizmu. Ostali pa hoče še amater do konca l. 1928, ker si hoče priboriti še svetovno teniško prvenstvo v Windbledonu in pa Davisov pokal za Ameriko.

Na smučeh iz Moskve v Oslo. Da bi praktično preiskusal smuči ruskega izdeika, so napravili štirje ruski smučarji veleluro iz Rusije v Skandinavijo. Iz Moskve do Leningrada so rabili 9 dni, 3 dni pod starim rekordom. Tudi od tu do Helsingforsa je šlo gladko, najdaljša dnevna elapa je znašala 95 km, povprečna 80—90 km. V Helsingforsu so zamenjali ruske smuči s finskimi, ki so bolj odgovarjale terenu. Nemuchin, ki je s 35 leti najstarejši v tem kvartetu, je bil 12 let najhitrejši ruski smučar; sedaj vodi Vasiljev, ki je kakor ostala dva star 25 let. V Stockholmu so samo prenočevali in so se napotili drugo jutro v Oslo, kamor upajo priti v 7 dneh. Iz Oslo se vrnejo v Moskvo z ladjo in železnico. Cela pot od Moskve do Oslo je dolga prilično 2000 km.

Dunajski težkoatleti v Parizu. V Gymnase Voltaire so se vršile 15. januarja v okviru sportne akademije težkoatletske tekme med Dunajem in Parizom. Proti pričakovanju so zmagali Parizani v treh kategorijah. Samo Dunajčanu Haasu se je posrečilo, da je premagal v lahki teži Francoža Arnaulta.

Dunajski rekord v težki teži Schilberg ni dosegel v obojročnem sunku sploh nobenega uspeha in je bil placiran za Roletom. Ni sicer še razjasnjeno, kako se je zgodil ta neuspeh, verjetno pa je, da je Schilberg takoj iz počelka vzel pri obojročnem sunku preveliko težo, čeravno se je kasneje izkazalo, da bi bilo zadoslovilo 120 kg, pa bi bil prvi. Tako je pa poskušal dvigniti 150 kg, pri čemur je gladko odpovedal ter izgubil popolnoma sigurno zmago. Tekmovalo se je v novem olimpskem troboju (obojročni težni dvig, poleg in sunk). V naslednjem rezultati: peresna teža: Suvigny 272.5 kg (77.5, 82.5 in 112.5) pred Stadlerjem 262.5 (70, 82.5, 110). — Lahka teža: Hans Haas s 303.5 kg (80, 95, 128.5) pred Arnaultom z 287.5 kg (82.5, 90, 115). — Lahka srednja teža: Roger Francois s 315 kg (95, 95, 125) pred Trefny-jem z 290 kg (80, 90, 120) in v težki teži Rolet s 305 kg (85, 95, 125) pred Schilbergom z 210 kg (110, 100).

To in ono.

ULJUDNOST.

Svedi so znani kot uljudni ljudje in jim ne pravijo zaman, da so severni Francozi. V času od Božiča do svetlih treh kraljev pa so prebivalci Stockholma svojo uljudnost podvojili, vsaj na cesti, v gledališču in v trgovinah, če že ne doma. V svesti so si bili, da jih opazuje uljudnostni kontrolor, ki je la čas nadzoroval mesto po nalogu nekega stockholmskega časopisa. Ta časopis je hotel ugotoviti, če so tožbe o pojemanju uljudnosti upravičene. Uljudnostni kontrolor pa je bil jako strog in natančen in je prisodil nagrado le štirim osebam: mladi deklici, ki je prodajala v kolo-dvorskem kiosku cigarete in čokolado in ki je ohranila svojo prijaznost, čeprav jo je uljudnostni kontrolor mučil cel četrt ure in ni nazadnje ničesar kupil; dalje nekega delavca, ki je sneg kidal, pa je našel denarnico ter tekel po celi dolgi ulici za gospodom, ki jo je izgubil; kot tretja je dobila nagrado gledališka blagajničarka, ki je vztrajno in s stano-vilno prijaznostjo odgovarjala na najbolj neumna vprašanja kmetja z dežele, ki se je nazadnje še spomnil, da je pozabil svoj denar v hotelu. Vse te uljudnostne rekorde pa je potolkel šofer, ki ga je poklical kontrolor iz najhujšega vrvenja na glavnem trgu k troloarju in mu pojasnil, da nima namena voziti se z avtom, marveč bi kol tujec v mestu le rad vedel, kod je najbližja pot v mestni park. Šofer ni samo odgovoril na vsa stavljenja mu vprašanja, temveč mu je pokazal celo pot na svojem načrtu ter mu nazadnje še celo zmenjal petdeset-kronski bankovec. — Da, če bi bili vsi šoferji taki, kakor nagrajeni vzor njihovega sinu, potem ne bi imeli ničesar proti mnenju grofa Keöserlinga, ki pravi, da je šofer tip bodočih človeških generacij.

POKONČAVANJE PODGAN.

Pred vojno se je večkrat pripetilo, da so podgane zanesle kugo v evropska pristanišča. Trgovske ladje, ki so prihajale iz Indije, so prinesle to nadlogo v Evropo. Okužene podgane so okužile ostale živali in tudi človeka z bolhami. Tako so opazili oktobra meseca l. 1910 v angleškem mestu Suffolk, da mačke kar na debelo poginjajo za kugo, ki so se je nalezle v svojem boju s podganami. Ker je obstojala nevarnost, da se nalezajo kuge tudi ljudje, so pričeli podgane sistematično pobijati. V vseh krajih na polotoku Arvele so se osnovali podganske klube, ki so si stavili za glavno nalogo uničevanje podgan. Železnice so dale s pomočjo cele armade podganskih lovcev osnažiti svoje železniške nasipe, duhovniki so ob nedeljah s prižnic nazonjali boj proti podganam in v Suffolku se je priglasilo poleg štiridesetih poklicnih podganskih lovcev še na tisoče prostovoljcev. V nekaj dnevih se je posrečilo škodljivke uničiti. Oblasti so brezplačno oddajale zanesljivim osebam trup proti podganam in mesto je bilo osvobodeno kuge.

Istčasno so opazili tudi v Odessi, da so se okužene podgane vtihotapile v mestne žitnice. Ker so se bali, da bi se kuga razširila, so uničili dvajset milijonov pudov žita.

V Trstu, Hamburgu, v Genovi in v drugih krajih so opazovali posamezne slučaje kuge, ki so jo zanelle tja podgane.

Mnogo bolj energično so nastopili proti podganam po velikem potresu v San Francisku. Podgane so se zaredile v

vseh kotih in ker je bila Amerika vedno ogrožena iz Azije s kugo, je bilo nujno potrebno proti podganam kaj ukreniti. Ker je bilo mesto itak že v razvalinah, so se nove stavbe zavarovale proti podganam s primernimi zidovi. Preiskali so na tisoče hlevov. V eni mestnih četrti v San Francisku, kjer so ugotovili petnajst slučajev kuge, so ugotovili, da se nahaja v nekem tamkajšnjem hlevu gnezdo podgan, ki je bilo celo leglo kuge. Uničili so hlev in očistili bližino. Toda kuga se je še vedno širila. Šele ko so higijenično uredili trg in postavili za vse odpadke kositraste posode, je bil zadan podganam glavni udarec in z njim tudi kugi.

Prvi, ki je pred več kot tridesetimi leti propagiral boj proti podganam je bil civilni inženjer Zuschlag v Kopenhagenu. Dosegel je, da so na Danskem in v danskih kolonijah uvedli zakone proti podganam. Pisal je tudi knjige o nevarnosti podgan, te knjige pa se niso bogve kaj razširile. Zuschlag je ustanovil tudi internacionalno društvo za pokončevanje podgan. Za zahvalo je žel čast, da je bil zasmehovan v številnih danskih karikaturah, dosegel pa je, da so upejali na Danskem posebne dneve, posvečene boju proti podganam. Tudi v Angliji so vpeljali boj proti podganam, katere cenijo, da jih je tam približno štirideset milijonov. V nekaterih krajih marsikak kmet uniči do petnajststo podgan na leto.

Podgane tvorijo po vsej zemlji nadlogo, ki so je skušali premagati z različnimi sredstvi še v starem veku. Velika plodnost podgan jim omogoča brzo raz-

širjanje. Po mestih so jim sedaj odvzeli z betonskimi kanali njihovo najljubše leglo. Treba pa bo povsod še mnogo ukreniti, preden se bo ta nadlega popolnoma iztrebila.

O PODKOVANJU KONJ.

Podkve, ki jih pribijamo dandanes konjem v zaščito njihovih kopit, so iznajdba četrtega ali petega stoletja po Kristusu. Iz tega pa ne smemo sklepati, da so bila konjska kopita poprej nezavarovana. Iz neoporečnih zgodovinskih virov vemo, da so priljevali Egiptčani že za časa faraonov Ramsesa II. in Ramsesa III., torej približno poldrugo tisočletje pred Kristusom, voznim in tovornim konjem na kopita razne predmete v svrhu zaščite. Večinoma se je uporabljala zalo pletenina iz slame. V starem Rimu so nosili konji neke vrste sandale iz slame ali pa iz usnja. O Grkih pripoveduje Ksenofont, da so utrjevali konjem kopita s tem, da so jih pustili stati po cele dneve na s kamenitimi ploščami tlakovanem prostoru, kjer so si ugrdili konji kopita s tem, da so tolkli z njimi po trdem kamnu. Zdi se, da so bili podkovani s podkvami prvič pod kraljem Childerichom, ki je umrl l. 481 p. Kr. Kralj sam je jahal na takem konju. Te podkve so postale mogoče iz kopitnih čevljev, ki so jih nosili konji v Rimu v prvih stoletjih p. Kr. Jezdni konj Nerona je nosil, kot poroča Plinij, srebrne čevlje, konj njegove soproge Pompeje pa zlate. Prve železne podkve pa so bile današnjim še malo podobne. Pokrivalo so skoraj vse kopito. S časom je postalo železo ožje in dobilo je

luknje za žeblice. Imele pa so še precej drugačno obliko kot današnje. Viljem osvojevalec je uvedel navado podkovanja konj v Angliji. Bistveno je napredovala umetnost podkovanja v 17. stoletju. Leta 1675 je izšla prva knjiga o podkovanju »Le parfait maréchal«. Iz dal jo je francoski kovač Charle Buini. Na Nemškem si je stekel grof Einsiedel za izboljšanje podkovnih metod velike zasluge s tem, da je opozoril na to, da je treba delati razliko pri podkovanju jezdskih konj, lahkih in težkih tovornih konj itd. Najnovejša izboljšanja cest, asfaltiranje, makadamiziranje itd. cest je zahlevalo zopet, da so se mu podkve prilagodile.

300 liskovnih tožb škofa Zadraveca. Te dni se je obravnaval v Budimpešti zopet eden od 300 liskovnih procesov, ki jih je naperil falzifikatorski škof Zadravec zoper vse madjarske liste, ki so se pečali z njegovo osebo v zvezi s falzifikatorsko afero. Zagovarjal se je sodrnik lista »Desli Naplo«, profesor Ludvik Szabo. Szabo je bil obsojen na denarno globo 120 pengö. Razven tega mora plačati bojovnemu škofu za omadeževano čast odškodnino 100 pengö.

POSILANO.

Za »Obzor« in za »Narodni Dnevnik« sem napisal po en članek o zadnjih volitvah v Sloveniji.

Zapisal sem resnico, in če ne bodo svinčniki predragi, jo bom še.

J. Petrič,

klevetnik (po slovensko: obrekovalac).

T. Schlieben:

Halina.

Tu pa je v svojem sovraštvu obdolžil baronico, da je zakrivila vse to ona s svojim vedenjem. Ali ni ona razvadila tega pabalina Jurija? Ali si sme ta vse dovoliti? Ali naj brez kazni naprti sramoto hčeri najbogatejšega kmeta? In to on, ki je bil navaden hlapec, eden med zadnjimi. On, ki ne bi smel nikdar stopiti v sobo bogatega Jana in ki je sedaj gospodaril na grajskem posestvu?

Jan se je oblekel v nedeljsko obleko, spil nekaj žganja in se napotil do baronice. Ta vendar ne more dovoliti, da bi spravil Jurij tako pošteno dekle v nesrečo. Žganje in razburjenje sta pognala kri v trdo kmetsko betico. Jan je prišel groziti. Tega pa baronica ni mogla trpeti. V drugih razmerah bi mogoče popustila in zapodila Jurija ali pa bi ga poročila s plavalaso Hanko. Toda njej je bilo nemogoče popuščati. Ali ni govorila vsa vas iz tega zblaznela kmeta? Kako bi magnati triumfirali! Postalo ji je tesno in se je ustrašila. Tudi ona mora napraviti času svoje koncesije. O kaj še, potem jo slabo

poznajo. Ona ne popušča. Pokazala je kmetu vrata in ga zapodila, kakor kakkega zadnjega svojega hlapca. Kar pobere naj se! Jan je odšel, od tega dne pa je imela baronica drugega smrtnega sovražnika.

Dan po nesrečni slavnosti je kneginja Halina zbolela. To je bilo njeno orožje. Kakor hitro je bila količkaj razburjena, je zbolela. S tem je premagala vsak odpor. Ko je jutraj prinesla strežkinja čokolado, je njena gospodarka tiho stokala in s komaj slišnim glasom zahtevala moža. Kneza so takoj obvestili o tem. Bil je še v pižami. Prišel je, debel in vznemirjen, ter poljubil ženi roko in čelo.

Dal je poklicati zdravnika. Sam pa je prišel po gradu begati kot splašen netopir in si očitil, da je razžalil ženo ter svaril služinčad, naj ne dela hrupa. Otroke so premestili na drugi del gradu. Strežkinja je pripravljala obkladke. Halina je vsa utrujena ležala v postelji, preko postelnega roba pa ji je visela nežna in drobna ročica. Vsake četrte ure je prišel knez, se vsedel za nekaj sekund, nato pa zopet odšel, gnan po nočnem nemiru. Popoldne je začela Halina ropotati kolesa in ta ropot se je ponavljal.

Dezider, njen mož je planil v sobo: »Vojvodina Loriatska in Viniscevsky in vsi drugi te hočejo obiskati. Hočejo te prositi, da jim oprostiš, ker so večerj tako nenadno izgubili. Hočejo ti povedati, da te spoštujejo, da pa je vse veljalo le tvoji materi. Na vsak način te hočejo videti.« Dezider ni mogel več govoriti od razburjenja. Halina pa se je počutila takoj zdravo, samo pokazala ni tega. Izgledala je še vedno izmučena in trpka po teza v njenem sladkem obrazku je postala še bolj vidna. Strežkinja jo je morala dvigniti, nakar je lepa in trpeča Halina pričela sprejemati goste. Spuščali so v sobo drugega za drugim. Vsaka dama je imela s seboj sladkorje, vsak gospod cvetlice. Pokrili so z njimi vse sedee in mizice. Vsi obiskovalci so ji zagotavljali, kako zelo obžalujejo večerajšnji dogodek ter jo prosili, naj jim kneginja to oprosti. Ponovno so ji zagotavljali svojo vdanost, prijateljstvo in simpatije. Večernje demonstracije pa so veljale le baronici Krollikovi. Halina ni niti z besedo brnila svoje matere in se ni čutila prav nič solidarno z njo. Grela se je na solncu splošnega češčenja in simpatij, ki jih je sama uživala.

Prva prijetne pa so se zdele njej in Deziderju besede stare vojvodinje Loriatske, ki je bila cesarska princeznja in prva dama v deželi. Njeni poljubi so zlečili Halinine rane. Po odhodu gostov je bila Halina prav prijetno razpoložena. Dezider pa se je odpeljal z Loriatsko, poln ponosa in v svesti si tako obilnega spoštovanja.

Proti večeru je prišel Egmond Brossy, Halinin svak. Ta je imel vse lastnosti, ki jih Dezider ni imel. Bil je mlad, lep, vedno dobre volje, vedno lepo in okusno oblečen ter sploh šarmanten v vsakem oziru. Ljubil je svojo ženo, toda bil je častilec svoje svačinje. To so vedeli vsi, vendar se ni na tem spodtaknil niti Dezider, niti lepa in hladna Helena, Brossyeva žena. Kajti krotka in sladka Helena je globoko ljubila le svojega moža, ki je bil vedno tako dober in skrben z njo. Vendar pa ji je ugajalo, da jo njen mladi svak tako časti. Zadostovala pa ji je zavest, da lahko napravi iz tega flirta kaj več. Razmerje med Brossyem in njo je bilo razmerje med pažem in njegovo damo.

(Dalje sledi)

Serravallo^{vo}

Želaznato China-vino

vzbuja voljo do jedi, okrepi živce, zboljša kri in je REKONVALESCENTOM in MALOKRVMIM zelo priporočeno od zdravniških avtoritet. IZBORNi OKUS. Nad 10.000 zdravniških priporočil. Dobi se v vseh lekarnah.

Dr. Fran Kandare

odvetnik v Ljubljani

se je preselil s svojo pisarno na Kralja Petra trg šte. 2.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI- CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brsojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod k- lantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Najboljši šivalni stroj in kolo

je odlično in

GRITZNER in ADLER

na dom, obri in industrije v vseh opremanh.

Isotelan ploščni stroj DUBIED

Prvi v razenju in opremanju.

Večletna garancija

Isotelan na popravila. Može samo, tudi na stroje.

Josip Petelinc

Ljubljana

Isotelan na popravila.

STAMPILJE

pečate

graverstvo, etikete

SITAR & SVETEK

LJUBLJANA

St. Petra cesta

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—

Koks - čebin

Wolfska 1/II. - Telef. 56.

VELESEJEM

najugodnejši kupčijski trg v Evropi!

Pomladanski velesejem od 6. do 12. marca 1927.

1600 blagovnih skupin iz vseh strok.

Zahtevajte podrobna pojasnila in pro- spekte od častnega zastopstva

Stegu in drugi, Ljubljana,

Gledališka ulica 8, telefon šte. 925.

Kurivo!

Pogačnik, Bohoričeva 5, (Tabor), Telefon 406.

Kupujem motorje

samohodne ali prevozne, z ali brez drev, sesalni plin, surovo olje ali ben- cin. Prednost imajo Lan- covi »Buldog«. Ponudbe je poslati z navedbo cene, starosti in tovarne na na- slov: Mijo Kovačič, Klo- ster, pretnac.

Proda se ceno

kompletni nemško-angle- škli slovar in nekaj angle- škkih knjig. — Naslov po- ve uprava Nar. Dnevnika.

Absolvent

trg. šole sprejme vsako pisarniško delo. Pomudbe na upravo lista pod »Do- bra moč«.

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.